

Krachtenspel



Jonathan Levi

# Krachtenspel

---

Een koningsdrama

Vertaald door  
Inger Limburg en Lucie van Rooijen

Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

De vertalers ontvingen voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

**N**ederlands  
letterenfonds  
dutch foundation  
for literature

Deze uitgave is tot stand gekomen dankzij Sebes & Bisseling Literary Agency

Oorspronkelijke titel *Septimania*. Overlook Duckworth,  
Peter Mayer Publishers, Inc. New York

© 2016 Jonathan Levi

© 2017 Nederlandse vertaling Inger Limburg en Lucie van Rooijen /  
Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

Alle rechten voorbehouden

Vertaling fragmenten uit *Inferno* © Peter Verstegen i.s.m. Ike Cialona,  
Athenaeum — Polak & Van Genneep, 2013

Omslagontwerp Nico Richter

Foto omslag © Nikolina Petolas / Trevillion Images

NUR 302

ISBN 978 90 468 2159 6

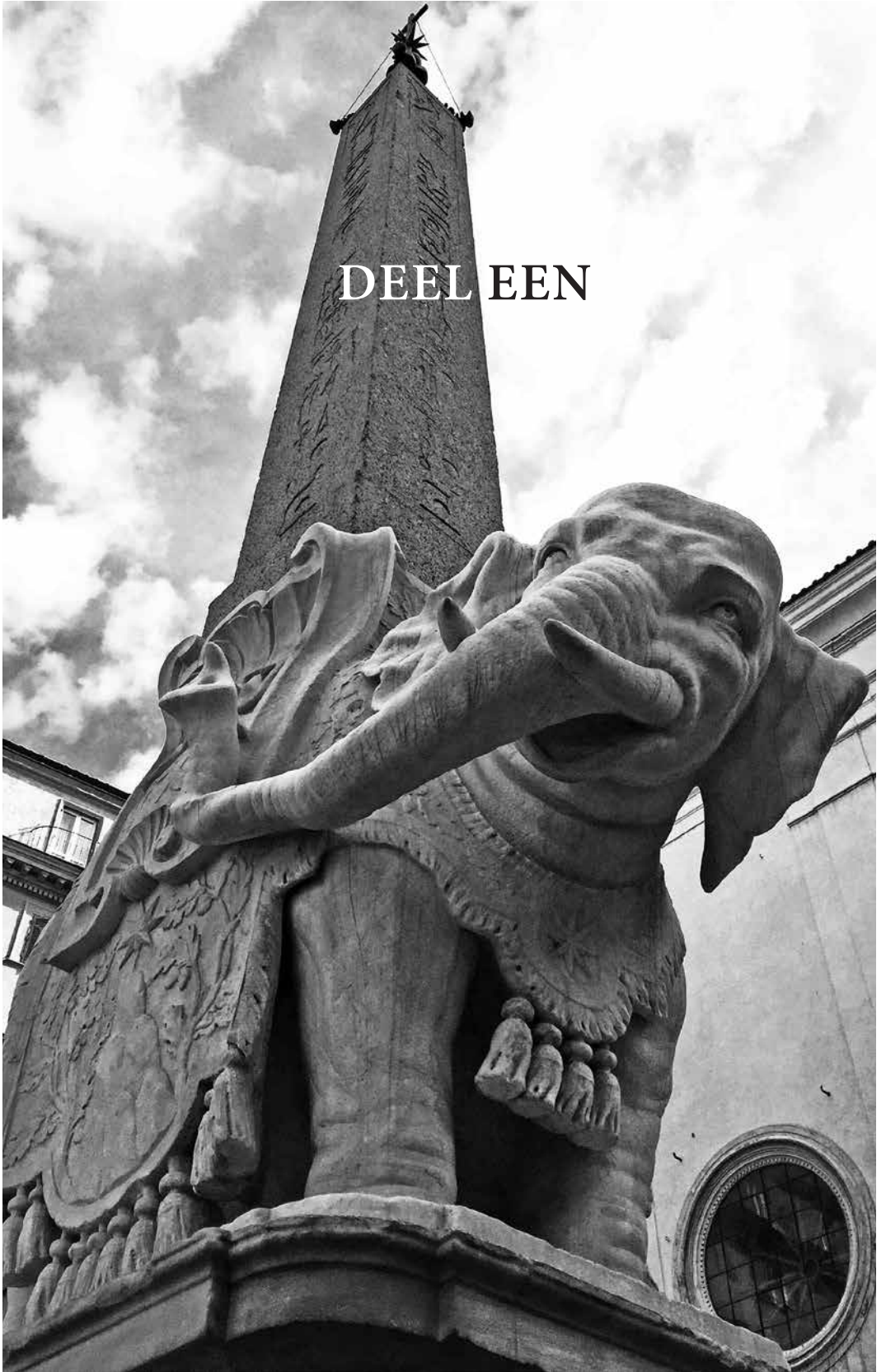
[www.nieuwamsterdam.nl](http://www.nieuwamsterdam.nl)



Voor mijn ouders,  
Judith en Isaac Levi,  
Die mij op hun schouders hebben gedragen



DEEL EEN



Verfris me met appels, want ik ben ziek van liefde.

– *Hooglied*



# 1/0

3 september 1666

**E**én tuin. Eén boom. Twee ruggen tegen de stam, twee zitvlakken op het gras, twee monden die een pijp delen na de maaltijd.

Londen staat in brand. De Pest laat zich meedrijven op vlammen en rook, en de stralen van de vroege septemberzon voeren de dood noordwaarts naar Cambridge. Hendrik viii waakt versteend over de stille Great Court van Trinity College; de studenten zijn tot nader order naar huis gestuurd. Nog verder naar het noorden, in de tuin van mevrouw Hannah Newton Smith, zit een van die studenten, haar zonderlinge, geleerde zoon, met een vriend. Ik ben die vriend, een buitenlander – sommige eigenschappen laten zich niet verbloemen. Maar een buitenlander die zich geen betere manier kan indenken om de sluiting van de universiteit te doorstaan dan door een pijp en een boom te delen met vriend Isaac.

‘Ik ben een postuum kind.’ Isaac blaast wat rook uit die zich als Chinese thee met de korreltjes zonlicht vermengt, en geeft de pijp aan mij. ‘Ik heb mijn vader nooit gekend, en dat was wederzijds. Op kerstochtend aanschouwde ik het levenslicht, en ze zeggen dat ik zo klein was dat ik in een bierpul paste, en zo zwak dat de twee vrouwen die naar Lady Pakenham in North Witham werden gezonden om een versterkende kruidendrank voor mijn zuchtende ziel te halen, op een hekje langs de weg gingen zitten, overtuigd dat er geen reden tot haast was aangezien ik dood zou zijn eer ze terug waren.’

‘Dat verklaart je gezonde eetlust.’ Ik neem de pijp van Isaac aan.

‘En toch’ – Isaac kijkt naar de rook die krullend en kringelend naar de vruchten opstijgt – ‘weet ik zeker dat ik, hoe verbitterd mijn moeder ook was, ooit een vader moet hebben gehad.’

‘En een Heilige Geest?’

'De Drie-eenheid kan de pot op.' Isaac grist de pijp uit mijn hand en neemt nog een trek.

'En dit college is er nog wel naar vernoemd,' zeg ik.

'Vader, Zoon, Heilige Geest... voor een wees als ik is er maar één Vader, één God, finitum, en al wat wij weten, al wat wij zijn komt voort uit die Ene, als de stralen van de zon. Ik denk dat ik diep in mijn hart' – zijn glimlach bij zonsondergang geeft me moed – 'een jood ben.'

'Deze jood is niet geïnteresseerd in het hart.' Met een steelse blik op Isaacs dijen glimlach ik terug.

'Net als een ware jood gelooft een ware christen in één god.'

'De God van Abraham?'

'En Izaak.'

'Daar heb je er al twee,' zeg ik lachend. 'Ach, Trinity College, jouw trinitariërs: dat is nog niks. Je zou versteld staan als je wist hoeveel van mijn besneden broeders quarternariërs zijn.'

'Quarternariër?'

'Die geloven, heel openlijk, in vier godheden. Er zijn zelfs Kabbala-geleerden die beweren dat er zeven goden zijn!'

'Pure ketterij!'

'Septimaniakken,' zeg ik. 'Septimaniakken, met een god voor elk van de zeven hemelen, voor elke dag van de week, voor elke richting in de ruimte, elke planeet, elke Pleiade, elke kleur, elke deugd...'

'En elke hoofdzonde,' vult Isaac aan. Er valt een appel tussen mijn benen.

'Neem een hap,' zeg ik uitnodigend, zonder me te verroeren.

'Na jou,' werpt Isaac tegen. 'Er zijn appels genoeg.'

'Precies,' zeg ik. 'Welkom in Septimanië.'

Eén baan licht.  
Louiza.

Louiza's gulden haar om de hoek van de Orchard Tea Garden, Louiza's bleke kin die zich ophief naar de wind om de richting te bepalen en de verrassend zoele lucht van half maart 1978 op te snuiven. Louiza die Cambridge Road overstak, de ellebogen langs het lichaam, de schouders een marmeren bedding voor de vervaalde bandjes van haar bloemetjesjurk. Louiza's door haar tanden toegetakelde vingers die de klink van de poort van het kerkhof oplichtten, Louiza's frambozenkuiten die uit het zicht verdwenen.

Malory.

Malory met zijn ribfluweel. Malory met zijn wijd uitlopende broekspijpen. Malory met zijn Beetlehaar.

Malory in de torenspits van de St. George in Whistler Abbey. Onzekere Malory, 1,59 meter lange Malory die op zijn tenen boven op een stapel verouderde missalen stond, zijn Orgelboek in de ene hand, zijn adem in de andere.

Op zoek.

Malory op zoek naar de demon die het kerkorgel smoorde, waardoor het orgel nog steeds vals klonk en hij nog steeds niet kon gaan lunchen. Malory die de torenspits in klom, die door de galmborden naar een meisje keek dat hij nooit had gezien, nooit had vermoed.

Louiza die op zoek was naar de wc, maar vanaf de Orchard naar een kerk en een ladder aan de overkant van de straat werd getrokken.

'Hallo, daarboven?' Louiza.

'Ja?' Malory's eigen stem in het geknepen register van een tongwerkpijp.

'Mag ik boven komen?'

Louiza en Malory.

Ze verborgen hun verlegenheid door naar de vlekkerige vlammen achter de ramen van de Orchard te kijken. En daarna, aan de andere kant van de toren, naar de spookachtige taxus – volgens de priester vierduizend jaar geleden geplant, twee keer zo oud als Onze-Lieve-Heer – met zijn holle stam van waaruit Malory de snotneuzen van de parochie weleens had gedirigeerd bij eenvoudige kerkgezangen. Malory wees Louiza op de noordgrens van Whistler Abbey, en in de verte het ontgonnen drasland met de gehuchten Rankwater en Silt die begonnen te ontdoeien in de vroege lentezon. Malory deed verwoede pogingen zich niet te laten betrappen toen hij de corona van zonlicht om Louiza's kaak bestudeerde, het poederlaagje tarweblonde haartjes dat de randen van haar oren verzachtte, de brug van haar neus die, toen ze langs zijn wijzende vinger naar een romaans kerkje in de verte keek, zijn blik leidde naar een dunne bovenlip en een kin die iets verder naar voren stak dan het klassieke schoonheidsideaal voorschreef. Malory worstelde met de magnetische aantrekkingskracht van Louiza's linkerborst: het silhouet dat werd gebroken door het prisma van haar katoenen jurk, de parabool die stevig was van jeugdige opstandigheid, die weigerde de zwaartekracht te erkennen en de tepel ophief naar een wonderbaarlijk en hoopvol zenit. Maar bovenal probeerde Malory zich een weg naar helderheid van geest te banen, zich realiserend dat hoe meer hij dit meisje vertelde over de geschiedenis van Cambridgeshire en het droogleggen van het drassige Fenland, hoe meer zijn eigen stem uit de toon viel.

'Mag ik iets vragen?' Louiza wendde zich af van het uitzicht en keek Malory recht aan. Haar ogen zogen heel even het blauw van de middag de toren in, met een kracht die Malory nooit voor mogelijk had gehouden – althans niet binnen het universum van Newtons natuurkunde, dat immers zijn universum was. De kracht van haar ogen, scherpgesteld op één punt, verstoken van kleur maar vervuld van hoop, waren voor Malory een bevestiging van wat hij al besloten had: Louiza was het mooiste meisje dat hij ooit had gezien, althans het mooiste meisje dat hij ooit van zo dichtbij had gezien. En door die ontdekking wist Malory niets anders uit te brengen dan: 'Ja?'

'Wat doe je hierboven?'

Malory vertelde Louiza dat hij die ochtend vanuit Cambridge was komen fietsen, dat hij kort na achten was aangekomen bij de St. George met het plan eerst het orgel te stemmen en dan terug te gaan naar de tearoom van de universiteitsbibliotheek voor de eerste scones van die dag. Hij was de organist van Trinity College, mompelde hij, zonder in detail te treden over de kille metten en de slecht in zijn schema passende vespers die hij moest begeleiden, de halsbrekende repetities als het koor van Trinity weer eens had besloten een optimistische compositie van de dirigent in première te brengen.

Het stemmen van het negentiende-eeuwse orgel van de St. George was een privéregeling en kostte hem doorgaans maar één uur. Maar vanochtend had Malory na een kwartier geconstateerd dat er iets mis was met de dis in de bazuin van het orgel. Hij tikte de stemkruk een halve centimeter verder om de pijp af te stemmen, waarna hij constateerde dat het probleem zich verplaatste naar de gis. Toen de gis was opgelost, breidde de afwijking zich weer uit naar twee andere pijpen. Nu eens was er iets mis met de toonhoogte, dan weer werd de toon compleet afgeknepen. De hele ochtend joeg hij de obstructie achterna, van de pijpen naar de registerknoppen, van de balgen weer naar de claviatuur. De bazuin zat maar vijf meter boven de stenen vloer van het schip en was makkelijk te doorzoeken met behulp van een houten trapladder die de koster samen met de zwabber en emmer achter de kluis in de Mariakapel had staan. Maar toen sco-netijd moest wijken voor lunchtijd had Malory de kerk nog steeds niet verlaten, omdat de demon in het orgel hem nog steeds te slim af was.

Het was na drieën toen Malory eerst een trap achter de pijpen afdaalde en toen via een loodrechte ladder met tweeënvijftig sporten – zo vertelde hij Louiza terwijl ze een haarlok achter een tarwekleurig oor streek – de klokkentoren in klom. Hij wist niet precies wat hij daarboven zou aantreffen tussen de spinnenwebben en de vogel-poe-p. Er was geen duidelijk verband met het orgel, zes meter lager. De balgen zogen dan wel lucht hiervandaan door de vier galmgaten die in de spitse toren waren aangebracht, maar je zou ook kunnen zeggen dat ze overal lucht vandaan zogen. Hij was erg toe aan een

andere omgeving, maar wilde pas uit de St. George vertrekken als hij de draak had verslagen. Als hij niet speelde, zou de demon zich misschien niet laten zien.

‘Het lijkt Schrödingers kat wel,’ zei Malory.

‘Die ken ik niet.’ Louiza boog haar hoofd, waardoor er een wirwar van goud voor haar ogen viel, en toen hij zag hoe ze zich schaamde, had Malory direct spijt van zijn opmerking.

‘O, geeft niks, hoor. Schrödinger was een natuurkundige, een Duitser, in de jaren twintig. Hij probeerde te beschrijven waarom zoeken naar dingen eigenlijk zo moeilijk was. Dat hetgeen je zoekt verandert door het zoeken op zich.’ Malory raakte zo verstrikt in zijn pogingen het uit te leggen, dat hij Louiza nauwelijks durfde aan te kijken. ‘Schrödinger wierp een vraagstuk op: een kat zit in een doos met een flesje gifgas en een piepklein stukje uranium. Het uranium spuwt lukraak radioactieve deeltjes uit, als een popcornmachine op de kermis. We weten nooit wanneer er een deeltje naar buiten komt suizen of welke kant het op zal vliegen. Maar als er een ontsnapt, zal de fles gifgas exploderen.’

‘En dan?’ vroeg Louiza.

‘Dan sterft de kat,’ zei Malory. ‘Een pijnloze dood,’ voegde hij eraan toe, al was hij blij te zien dat het intellectuele aspect van het vraagstuk Louiza meer interesseerde dan de fijngevoeligheden van een kat. ‘Dus we beginnen met ons experiment: we stoppen de kat met het gas en het uranium in de doos, sluiten die hermetisch af en laten de klok doortikken. Na ongeveer een minuut stellen we de vraag: is Poekie dood of levend?’

‘Ja,’ zei Louiza.

‘Ja!’ jubelde Malory. ‘Dat is het antwoord van de oude natuurkunde. Ja, zou de oude natuurkunde hebben gezegd: de kat is óf dood, óf levend.’

‘Hmm,’ humde Louiza.

Hmm? Nam Louiza hem nou in de maling of kende ze de grap al, of verveelde ze zich alleen maar en begon haar belangstelling voor hem te tanen? ‘De nieuwe natuurkunde,’ ging hij verder, ‘de kwantummechanica, zegt: zolang we de doos niet openmaken, is de kat misschien dood en misschien levend.’

‘Of zit hij popcorn te peuzelen op de kermis?’ Louiza glimlachte, en Malory voelde de pijpen in zijn borst een halve toon omhooggaan.

‘Alles is mogelijk,’ fluisterde hij, ‘zolang we niet kijken.’

‘En daarna?’ vroeg Louiza.

‘Hoe bedoel je?’ Malory had niet op vragen gerekend, alleen op een beetje medelijden met een orgelstemmer die zijn scones was misgelopen omdat hij op zoek was naar een dode kat.

‘Als de doos is opengemaakt, zei Louiza, met de vanzelfsprekendheid van Pandora. ‘Als we erin kijken, is dan nog steeds alles mogelijk?’

‘Nou,’ zei Malory, ‘volgens sommige natuurkundigen bestaan er twee werelden als de doos is opengemaakt. In de ene wereld heb je de kat die we zien, in de andere de kat die we niet zien. In de ene wereld wordt de kat door wormen belaagd. In de andere staat hij te trappelen om muizen te vangen. Het enige probleem is dat de beide werelden niets van elkaar afweten. De levende Felix weet niet dat de dode Felix bestaat. Maar ze bestaan allebei.’

‘Ha!’ zei Louiza, en ze klapte in haar handen. ‘Dat hoopte ik al.’

‘Echt waar?’ vroeg Malory, blij maar verbaasd dat hij zo’n intense verrukking in deze engel teweeg kon brengen.

‘Ja!’ zei Louiza, terwijl ze opsprong en haar hand uitstreekte naar de hoge balk van de torenspits. ‘Daar kom ik namelijk vandaan, een wereld van halfdode katten.’

En toen vertelde Louiza aan Malory wat ze nog nooit aan anderen had verteld. Ze beschreef de zompige scholen en speelplaatsen in de moerassen van Norfolk, waar de leraren en kinderen halsstarrig bleven lezen en schrijven in een taal met letters waar Louiza niets van begreep. Ze sprak over haar moeder, die probeerde de beginselen van de taal erin te rammen bij haar niet-begrijpende dochter, terwijl haar vader zat te mokken boven de opgewarmde shepherds pie. Ten slotte vertelde Louiza Malory over wiskunde, hoe wiskunde haar verbond met de wereld.

‘Het was heel simpel,’ zei ze. ‘Als ik een woord kon koppelen aan een getal – het woord “kat” aan het getal -49 bijvoorbeeld – als ik een woord kon omzetten in een formule, dan kon ik de hele wereld lezen.’

‘Waarom -49?’

‘Omdat de wereld van mijn leraren, mijn vijanden, mijn eigen vader zo ontzettend negatief was. “Louiza kan niet lezen”: negatief. “Louiza kan niet schrijven”: negatief. “Let niet op in de klas”: negatief. “Wordt nooit wat”: negatief. Mijn hele leven: een en al negatief. Dus toen ik in getallen begon te denken, maakte ik ze allemaal negatief. De z werd -1, de y werd -2, tot en met -26 voor de a. “Kat” is dus -16 plus -26 plus -7, is in totaal -49.

‘O,’ zei Malory. En toen, in een poging geestig te zijn: ‘Hé, hoeveel negatief is de o?’

‘-12,’ zei Louiza. ‘Maar de i is bijzonder. i is de wortel van -1.’ Haar wenkbrauwen gingen omhoog om de cursivering te benadrukken.

Zelfs Malory, van de wijs gebracht door Louiza’s weerwoord, wist dat de koning van de imaginaire getallen sinds Newtons tijd door wiskundigen werd geschreven als een cursieve kleine letter i. De kracht waarmee Louiza die letter uitsprak kwam misschien wel voort uit de duizeligheid die de vroege wiskundigen had overvallen toen ze peinsden over de wortel van -1, bang dat ze zelf zouden omtuimelen door de enorme krachtsinspanning die het hun kostte zich er een voorstelling van te maken. In de reële wereld bestonden wortels van negatieve getallen immers net zomin als halfdode katten. Welk getal zou vermenigvuldigd met zichzelf een kwadraat van -1 opleveren? Als je het kwadraat van een getal nam, of het nou positief of negatief was, kwam er een positief antwoord uit. +2 maal +2 is +4. -2 maal -2 is +4. Zo werkte het. Zo hoorde het. Dat waren de regels. Elk getal waarvan je het kwadraat nam, dat je met zichzelf vermenigvuldigde, leverde een positief getal op. Dus de vraag ‘Wat is de wortel van -1?’ was gewoon, tja, een vraag die je nu eenmaal niet hoorde te stellen. Toch was het doodsimpel om met een krijtje op een bord of met een potlood op papier vergelijkingen neer te krabbelen als:

$$x^2 + 1 = 0$$

Voor veel mensen bestonden deze krabbels, deze vergelijkingen niet alleen, maar vereisten ze ook een oplossing. Als je aan beide kanten van de vergelijking het getal 1 aftrok, of het nu in de rokerige, met



bloemetjes gestoffeerde zitkamer van Louiza's boerderij in Norfolk was of in het tochtige, gotische klaslokaal van Malory's koorschool aan King's College, kreeg je:

$$x^2 = -1$$

en dan:

$$x = \sqrt{-1}$$

hetgeen een zestiende-eeuwse wiskundige besloot een cursieve *i* te noemen, misschien om te voorkomen dat het de reële getallen zou besmetten, de getallen die je kon zien en aanraken en proeven.

$$i = \sqrt{-1}$$
$$x = i$$

'Ik was acht,' zei Louiza, 'toen ik aan mijn vader vroeg wat de wortel van -1 was. Hij vond het maar een onzinnige vraag. Negatieve getallen kon hij nog begrijpen, als jaartallen op een tijdlijn, als negatieve voors tegenover die positieve *na's*. Maar de wortel van -1? Ik had hem net zo goed kunnen vragen wat de wortel van de Magna Carta of van een suikerbiet was. Mijn moeder was degene die zich niet liet weerhouden door haar eigen onwetendheid en het voorlegde aan de wiskundeleraar van school.

"Louiza, mag ik je voorstellen aan *i*," zei hij tegen me. "*i*, Louiza." En na *i* bouwde zich rondom die *i* de stamboom van imaginaire getallen op, met de broers van *i* en de achterneven. Plotseling werd *i* mijn uitweg. Ik voelde me thuis in een wereld die werd bevolkt door verledens en toekomst en dode en levende huisdieren, een hoekje in het universum waar lezen en schrijven zin had.'

'En dat is nu je studieonderwerp?' vroeg Malory.

'Mijn promotieonderwerp, om precies te zijn.' Louiza keek naar beneden. 'Wás. Vanochtend heb ik mijn proefschrift verdedigd.'

'Vanochtend?' Malory legde een hand tegen de ruwe planken van het dak om steun te zoeken.

'Wil je mijn stelling horen?' Louiza pakte Malory's riem en trok

hem naar beneden tot een samenzweerderige hurkzit, terwijl haar katoenen zoom omhoogkroop tot boven een paar knieën die volgens Malory misschien wel precies in zijn mond pasten.

‘Natuurlijk,’ zei Malory, nog duizelend van de gedachte dat deze jonge vrouw – van misschien nog geen twintig – al was gepromoveerd en stomtoevallig de torenspits van de St. George in Whistler Abbey in was geklommen, waar ze hem had gevonden, Malory, die de afgelopen tien jaar zijn best had gedaan om zijn eigen promotie-onderzoek over Sir Isaac Newton te omzeilen met een afwisselend dieet van orgelstemmen en scones.

‘*i = u.*’ Louiza pakte Malory’s Orgelboek en schreef de formule in een kordaat, vinnig handschrift op een lege bladzijde. ‘*i = u,*’ herhaalde ze, terwijl ze de letters langzaam over Malory’s ontvankelijke borst trok. ‘*I is You.* Cursief.’

‘Cursief,’ herhaalde Malory, die in wezenloze vervoering raakte door Louiza’s vinger op het flanel van zijn overhemd.

‘*I,*’ zei Louiza, ‘ik ben Louiza. *You?*’

Malory begon te vertellen. Hij vertelde haar over zijn kamers aan de Great Court – naast de kapel, want als organist van Trinity College, op afroep beschikbaar van metten tot vespers, van doop tot begrafenis, moest hij dicht bij de kapel wonen. Hij vertelde haar over zijn zitkamer, die uitkeek op Trinity Street en op de appelboom die in 1966 was geplant ter ere van de driehonderdste gedenkdag van Newtons *annus mirabilis*, het jaar waarin deze grote denker de Pest ontvluchtte en in zijn moeders tuin in Lincolnshire de wet van de zwaartekracht, de aard van het licht, de differentiaalrekening en nog een stuk of wat andere prometheïsche rijkdommen ontdekte. Hij vertelde haar over de zomerochtenden waarop hij wakker werd van het gulzige geschrok van veldmuizen in zijn vuilnisbak en winterochtenden waarop een prisma van smeltend ijs op de bobslee van de zwaartekracht langs de ruit naar zijn hoofd gleeed. Aangezien hij een proefschrift schreef over de grote Sir Isaac was het vanzelfsprekend en gepast dat Malory Newtons kamers toebedeeld had gekregen, al was diens genialiteit niet inbegrepen.

‘Maar jij,’ zei Louiza. ‘Wie ben jij?’

Malory vertelde haar dat zijn echte voornaam Hercule was (zijn

moeder Sara was immers Française) en dat de achternaam op zijn geboorteaakte Emery was (hij had immers alleen een moeder). ‘Maar iedereen noemt me Malory, met één l,’ zei Malory tegen Louiza, die grote ogen opzette, wat Malory alleen maar kon opvatten als de zo bekende blijk van verbazing. ‘Ik weet wat je denkt,’ ging hij vlug verder. ‘Malory, net als Thomas Malory, die over koning Arthur en de Ridder van de Ronde Tafel schreef. Je weet wel, Lancelot en Guinevere, Galahad de Reine?’

‘Nee,’ fluisterde Louiza, ‘dat is het niet.’ Maar Malory hoorde haar boodschap niet, in zijn haast iets op te biechten wat hij nog nooit aan iemand had verteld. Dat Malory de naam was van een vader die zijn zoon nooit had gezien. Dat Malory, net als de grote Sir Isaac, postuum was geboren, omdat zijn vader, visser van beroep, de snelheid van de Ierse veerboot waarop zijn moeder aankwam om met hem te trouwen niet goed had ingeschat. Dat was het enige wat hij wist over zijn pa – de achternaam, de noodlottige onstuimigheid waarmee hij de jonge Sara had liefgehad –, en dat beetje had hij pas vlak voor zijn tiende verjaardag uit zijn moeder weten te trekken, toen duidelijk was geworden dat ook zij hem alleen zou laten, met niet veel meer dan dit ene verhaal.

‘Malory,’ fluisterde Louiza weer, en door de manier waarop ze hem aankeek, had Malory het idee dat ze echt, oprecht geïnteresseerd was in hem, in zijn naam, zijn geschiedenis. En ook dacht hij, hoopte hij, vreesde hij dat Louiza hem zou kussen – zijn eerste kus, en alleen al die gedachte riep schaamte bij hem op: zijn eerste meisje. Zesentwintig jaar en hij zou eindelijk een meisje kussen. Niet dat hij een mannenman was. Hij was altijd een te klein opdondertje geweest om door de oudere jongens van de koorschool van King’s College en later te grazen te worden genomen. Er waren tientallen, zelfs miljoenen momenten geweest, van zijn kindertijd tot op de dag van vandaag, dat hij graag zou zijn weggekropen bij een menselijk wezen, of het nu een man, een vrouw of een kind was. Maar die gelegenheid had zich nooit voorgedaan. Hij had zich tevreden moeten stellen met potloden, steentjes, paardenkastanjes, de randen van versleten truien die met hun geuren en texturen een beeld van genegenheid opriepen dat sterk genoeg was om zijn hunkering te stillen. Maar nu

ging dit meisje, deze Louiza, met haar imaginaire getallen en katten...

‘Is dit het?’ Louiza pakte iets achter Malory vandaan.

Even bleef Malory roerloos zitten, nog steeds wachtend op de kus, nog steeds trachtend de korte vergelijking die Louiza op zijn borst had getrokken en zijn al even korte bekentenis te bevatten. En toen, in een poging zijn evenwicht te hervinden, richtte hij zijn blik op de wat stoffige hand die een appelpit voor zijn gezicht hield in het licht dat schuin de torenspits binnen viel. Een appelpit. Tussen twee volmaakte vingers, zij het met afgekloven nagels, hield Louiza een appelpit vast die ze tussen twee latjes in de galmborden had losgepeuterd. En hoewel Malory er tien minuten aan chromatistische variaties op Bachs ‘Nun komm, der Heiden Heiland’ voor nodig had om te bewijzen dat deze zonderlinge Pit de demon was die het orgel had verstikt, de demon die hij van de ene toonsoort naar de andere achterna had gezeten, was hij er heilig van overtuigd dat Louiza – in elke van haar vele mogelijke werelden – zonder te kijken alle problemen kon oplossen.

De kus, het uittrekken van flanelen overhemd en katoenen jurk, het verkennen en al het andere volgde met kalmte, met passie en een gevoel van muzikale onontkoombaarheid. Toch was er zo veel onvoorspelbaars in Louiza’s bewegingen, zo’n matrix van onverwachte verwijderingen en opeenbotsingen dat Malory zich pas na afloop, toen de middagzon een laatste, uit vijf lijnen bestaande schaduw op de oostmuur van de torenspits wierp, de tijd gunde om zich af te vragen waarom. Waarom hij? Waarom nu? Waarom hier in de torenspits van de St. George?

‘Je naam,’ zei Louiza. ‘Malory, je naam is gelijk aan -78.’ Louiza schreef de niet-cursieve vergelijking met haar vinger op Malory’s niet-bedekte borst. ‘Mijn naam, Louiza, ook. -78.  $i = u$ . *I is you.*’

Hij rekende het na. Ze had natuurlijk gelijk:  $m$  plus  $a$  plus  $l$  enzovoort was gelijk aan  $l$  plus  $o$  plus alle heerlijke dingen die net waren gebeurd, die net met hem waren gebeurd. Maar omdat hij Malory was, omdat hij Isaac Newton bestudeerde en als orgelstemmer een oor had dat zich niet snel tevreden liet stellen, moest hij het vragen.

‘Wat betekent mijn vergelijking?’